

หลักเกณฑ์ วิธีการคำนวณ ต้นทุนผลิต

โดย สำนักมาตรฐานด้านการบัญชีภาครัฐ
กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

ที่ กค 0410.2 / ๑496

กรมบัญชีกลาง

ถนนพระราม 6 กทม. 10400

16 ธันวาคม 2548

เรื่อง ขอส่งคู่มือหลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนผลผลิต
เรียน ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ
อ้างถึง หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0410.2/ว132 ลงวันที่ 4 พฤษภาคม 2547
สิ่งที่ส่งมาด้วย คู่มือหลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนผลผลิต จำนวน 1 เล่ม

ตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 กำหนดให้ส่วนราชการจัดทำบัญชีต้นทุนในงานบริการสาธารณะแต่ละประเภทขึ้นตามหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาที่กรมบัญชีกลางกำหนด และตามหนังสือที่อ้างถึง กรมบัญชีกลางได้กำหนดหลักเกณฑ์ เบื้องต้นในการคำนวณต้นทุนผลผลิตและส่งผลให้ส่วนราชการเพื่อทดลองคำนวณหาต้นทุนผลผลิตตามหลักเกณฑ์ ดังกล่าวแล้ว นั้น

กรมบัญชีกลาง พิจารณาแล้วเห็นว่า ในปัจจุบันมีส่วนราชการหลายแห่งได้ศึกษาหลักเกณฑ์ ดังกล่าว พร้อมทั้งจัดทำบัญชีต้นทุนและรายงานผลการคำนวณต้นทุนผลผลิตได้แล้ว ประกอบกับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ได้มีการนำระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Government Fiscal Management Information System : GFMS) มาใช้ในการบันทึกข้อมูลทางการเงินการบัญชีของส่วนราชการ โดยมีระบบการบัญชีบริหาร (Controlling : CO) เป็นระบบหนึ่งใน GFMS ที่ใช้ในการคำนวณต้นทุนผลผลิตและมีกระบวนการในการคำนวณต้นทุนสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การคำนวณต้นทุนผลผลิตที่กรมบัญชีกลาง กำหนดจึงได้พิจารณาจัดทำคู่มือหลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนผลผลิตขึ้น โดยครอบคลุมไปถึงกระบวนการคำนวณต้นทุนผลผลิตในระบบการบัญชีบริหาร (ระบบ CO) ของโครงการ GFMS เพื่อให้ส่วนราชการใช้เป็น คู่มือมาตรฐานในการคำนวณต้นทุนผลผลิตต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป
อนึ่ง ท่านสามารถเปิดดูรายละเอียดของคู่มือฉบับนี้ได้ที่เว็บไซต์ของกรมบัญชีกลาง www.cgd.go.th

ขอแสดงความนับถือ

(นางอรอนงค์ มณีกาญจน์)

รองอธิบดีรักษาการในตำแหน่ง

สำนักมาตรฐานด้านการบัญชีภาครัฐ ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบการเงินการคลัง
กลุ่มมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐ ปฏิบัติราชการแทน อธิบดีกรมบัญชีกลาง
โทร. 0-2270-0463 โทรสาร. 0-2273-9796

www.cgd.go.th

สารบัญ

ความเป็นมา.....	3
วัตถุประสงค์ในการจัดทำบัญชีต้นทุน.....	4
แนวคิดในการจัดทำบัญชีต้นทุน.....	5
หลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนผลผลิต.....	6
แผนภาพจำลองขั้นตอนการคำนวณต้นทุนผลผลิต.....	7
ตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนด	
ประโยชน์ที่ได้รับจากการคำนวณต้นทุนผลผลิต.....	8
การคำนวณต้นทุนผลผลิตในระบบ GFMS.....	9
ขั้นตอนการประมวลผลการคำนวณต้นทุนผลผลิตในระบบ CO.....	10
ภาพแสดงการประมวลผลการคำนวณต้นทุนผลผลิตในระบบ CO.....	11
ภาพจำลองขั้นตอนการคำนวณต้นทุนผลผลิตในระบบ CO.....	12
ภาคผนวก.....	13

ความเป็นมา

ภายใต้นโยบายการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาลที่ได้กำหนดแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ โดยมีเป้าหมายปรับเปลี่ยนไปสู่ระบบบริหารภาครัฐแนวใหม่ ที่มุ่งเน้นผลงานและผลลัพธ์ (Outcome) แทนการควบคุมปัจจัยนำเข้า (Input) และกระจายความรับผิดชอบในการบริหารการเงินให้หน่วยงานมีอิสระและมีความคล่องตัวในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อผลิตผลงานตามพันธกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแต่ละหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานจึงจำเป็นต้องมีข้อมูลทางบัญชีที่สมบูรณ์เพียงพอต่อการวิเคราะห์ฐานะการเงินและประเมินผลการดำเนินงานทางการเงินและมีข้อมูลต้นทุนในการผลิตผลผลิตและบริการเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการขอจัดสรรงบประมาณ และมีข้อมูลเพื่อสนับสนุนการวางแผนทางการเงิน การบริหารจัดการทรัพย์สินและการตรวจสอบกำกับดูแลองค์กรของผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ได้วางบทบัญญัติเพื่อสร้างเงื่อนไขของการบริหารราชการแนวใหม่ไว้หลายประการ โดยประการหนึ่งได้บัญญัติให้มีการบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐและในมาตรา 21 ของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว กำหนดให้ส่วนราชการจัดทำบัญชีต้นทุนในงานบริการสาธารณะแต่ละประเภทขึ้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนด และรายงานผลการคำนวณรายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะที่อยู่ในความรับผิดชอบให้สำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และสำนักงาน ก.พ.ร. ทั้งนี้ส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอื่นของรัฐที่อยู่ในกำกับของราชการฝ่ายบริหาร หมายถึง หน่วยงานต่างๆ ทุกหน่วยงานที่กฎหมายได้กำหนดให้หน่วยงานดังกล่าวอยู่ในกำกับของฝ่ายบริหารไม่ว่าจะอยู่ในกำกับของนายกรัฐมนตรีหรือของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง เช่น รัฐวิสาหกิจ หรือ หน่วยงานที่เป็นองค์การมหาชน ซึ่งตามกฎหมายจัดตั้งหน่วยงานกำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการเป็นผู้กำกับดูแล

กรมบัญชีกลางได้ดำเนินการศึกษามาตรฐานเกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนผลผลิตทั้งในและต่างประเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนผลผลิตตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547 ประกอบกับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2548

ได้มีการเริ่มใช้ระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Government Fiscal Management Information System : GFMS) ในการบันทึกข้อมูลทางบัญชี ดังนั้นกรมบัญชีกลางจึงได้ประสานงานกับโครงการ GFMS ในการทดสอบการคำนวณต้นทุนผลผลิต ในระบบ GFMS ในที่นี้คือรายการบัญชีบริหาร (ระบบ Controlling : Co) เพื่อให้มั่นใจว่าการทำงานของระบบ CO สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับหลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนที่กรมบัญชีกลางกำหนด

วัตถุประสงค์ในการจัดทำบัญชีต้นทุน

ในการคำนวณต้นทุนให้ถูกต้องเชื่อถือได้ ผู้บริหารจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดทำบัญชีต้นทุนให้ชัดเจนก่อน แล้วจึงทำการคำนวณต้นทุนเพื่อให้ได้ผลการคำนวณต้นทุนที่ถูกต้อง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเรื่องการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการจัดทำบัญชีต้นทุนมีหลายแบบ เช่น เพื่อการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ การวางแผนในการผลิตสินค้า การให้บริการ และเพื่อควบคุมการดำเนินโครงการ และการปฏิบัติงานของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งรวมถึงการวัดผลการปฏิบัติงานของกิจกรรม หน่วยงาน หรือโครงการต่างๆ รวมทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือโครงการนั้นๆ เป็นต้น

ในการณิต้นทุนผลผลิตของส่วนราชการ / หน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้ได้ข้อมูลต้นทุนของแต่ละส่วนงานอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารทุกระดับในการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน จึงเห็นว่า วัตถุประสงค์ของการจัดทำบัญชีต้นทุนสำหรับหน่วยงานภาครัฐควรจะแยกตามส่วนงานจึงจะเหมาะสมและทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวัดผลการดำเนินงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน แล้วจึงกระจายต้นทุนของแต่ละส่วนงานเข้าสู่กิจกรรมและผลผลิตเพื่อให้ได้ต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตต่อไป

แนวคิดในการจัดทำบัญชีต้นทุน

ในการจัดทำบัญชีต้นทุนนี้ มีแนวคิดให้ส่วนราชการคำนวณต้นทุนผลผลิตที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงให้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานและประโยชน์ในการประเมินผลความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรที่แท้จริง กล่าวคือ ตัวเลขค่าใช้จ่ายที่นำมาคำนวณนั้นจะเป็นตัวเลขค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นจริงตามเกณฑ์คงค้างในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายจากเงินแหล่งใดก็ตาม ซึ่งอาจเป็นการใช้จ่ายจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ซึ่งรวมถึงเงินกู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ค่าใช้จ่ายดังกล่าวนี้รวมทั้งค่าเสื่อมราคาซึ่งถือเป็นต้นทุนของการใช้สินทรัพย์ถาวรที่มีการบันทึกอย่างเป็นระบบตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ด้วย ดังนั้น ตามแนวคิดนี้ส่วนราชการจะต้องมีการบันทึกบัญชีตามเกณฑ์คงค้างก่อน แล้วจึงนำตัวเลขจากการบันทึกบัญชีมาใช้ในการคำนวณต้นทุนผลผลิต

นอกจากนั้น ในการจัดทำบัญชีต้นทุน ยังมีแนวคิดที่เป็นการผสมผสานระหว่างการจัดทำต้นทุนผลผลิตและต้นทุนกิจกรรม โดยจะมีการเชื่อมโยงต้นทุนของส่วนงานย่อยภายในหน่วยงานหรือศูนย์ต้นทุน (เช่น สำนัก กอง ศูนย์) เข้ากับกิจกรรมและผลผลิตของหน่วยงาน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการบริหารต้นทุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และสามารถบริหารกิจกรรมเพื่อลดการดำเนินงานในกิจกรรมที่ไม่เกิดประโยชน์ให้เหลือน้อยที่สุด และหันมาบริหารกิจกรรมที่เหลืออยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการแบ่งออกเป็นสำนัก กอง ศูนย์ ตามภารกิจหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยสอดคล้องกับพันธกิจตามกฎหมายกระทรวง แต่ละสำนัก กอง ศูนย์ จึงมีการปฏิบัติงานที่มีกิจกรรมเฉพาะเพื่อให้เกิดผลผลิตที่แต่ละแห่งรับผิดชอบ และผลผลิตของแต่ละส่วนงานสามารถจัดกลุ่มรวมกันให้เป็นผลผลิตของกรม

ดังนั้น ในการคำนวณต้นทุนผลผลิตของแต่ละส่วนราชการ จึงควรเริ่มที่มีการกำหนดผลผลิตและกิจกรรมในภาพรวมของระดับกรม และกำหนดว่าหน่วยงานใดควรเป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานสนับสนุน หลังจากนั้น ให้รวบรวมข้อมูลค่าใช้จ่ายรวมของกรมนำมากระจายเข้าทุกหน่วยงาน แล้วให้กระจายค่าใช้จ่ายของหน่วยงานสนับสนุนเข้าสู่หน่วยงานหลัก และกระจายค่าใช้จ่ายทั้งหมดของหน่วยงานหลักเข้าสู่กิจกรรมและผลผลิตต่อไป

หลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนการผลิต

การคำนวณหาต้นทุนผลผลิตสามารถแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1

ระบุผลผลิตของหน่วยงาน

ขั้นตอนที่ 2

ระบุกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ
แต่ละผลผลิตที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 3

ระบุศูนย์ต้นทุน (Cost center) โดยแยกเป็น
หน่วยงานหลัก และหน่วยงานสนับสนุน

ขั้นตอนที่ 4

ระบุต้นทุนรวมของทั้งหน่วยงาน
โดยแยกตามประเภทค่าใช้จ่ายที่เป็น
ต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อม

ขั้นตอนที่ 5

กระจายต้นทุนรวมของหน่วยสนับสนุน
แต่ละแห่งให้กับหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 6

กระจายต้นทุนของแต่ละหน่วยงานหลัก
ไปสู่กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง และเชื่อมโยง
ต้นทุนกิจกรรมไปสู่ผลผลิต

หมายเหตุ

ต้นทุน หมายถึง รายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ ซึ่งอาจจ่ายเป็นเงินสด สินทรัพย์อื่น หรือ การก่อหนี้ผูกพัน ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้มาซึ่งสินค้าและบริการ

ต้นทุนทางตรง หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่สามารถระบุได้ว่าเกิดขึ้นที่สำนัก กอง ศูนย์ กลุ่มใด จำนวนเท่าใด เช่น เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว

ต้นทุนทางอ้อม หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากหลายๆ สำนัก กอง ศูนย์ กลุ่ม ที่ใช้ร่วมกันในการผลิตผลผลิต เช่น ค่าสาธารณูปโภค ค่าจ้างเหมาทำความสะอาด ค่าจ้างเหมารักษาความปลอดภัย

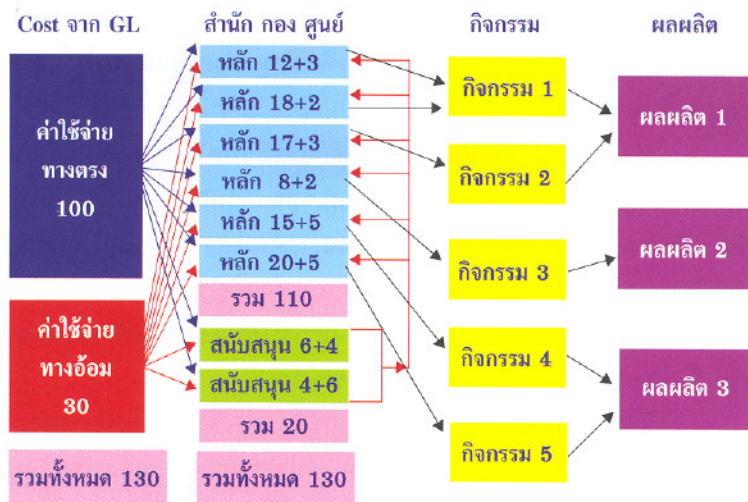
การปันส่วนต้นทุน หมายถึง การแบ่งส่วนค่าใช้จ่ายไปยังกิจกรรม กระบวนการผลิต การดำเนินงาน หรือผลผลิตตามเกณฑ์ต่างๆ ที่กำหนดขึ้น

ศูนย์ต้นทุน หมายถึง หน่วยงานภายในส่วนราชการที่กำหนดขึ้นตามโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ ซึ่งแต่ละแห่งจะมีการดำเนินกิจกรรมที่ต้องใช้ทรัพยากรหรือต้นทุนในการผลิตผลผลิต

หน่วยงานหลัก หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงในการสร้างผลผลิต หรือมีส่วนร่วมในการสร้างผลผลิตของหน่วยงาน

หน่วยงานสนับสนุน หมายถึง หน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้บริการหรือทำงานสนับสนุนให้กับหน่วยงานหลัก

แผนภาพจำลองขั้นตอนการคำนวณต้นทุนผลผลิตตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนด

ตัวอย่างเกณฑ์การปันส่วนต้นทุนทางอ้อม

รายการค่าใช้จ่าย	เกณฑ์การปันส่วน
1. ค่าซ่อมบำรุง/ค่าเช่าตึก อาคาร	พื้นที่การทำงาน (ตารางเมตร)
2. ค่าจ้างเหมารักษาความปลอดภัย	พื้นที่การทำงาน (ตารางเมตร)
3. ค่าสาธารณูปโภค	
3.1 ค่าโทรศัพท์	
(1) มีใบเสร็จตามหมายเลข	ใช้ข้อมูลจริงตามหมายเลข
(2) เบอร์กลาง	ใช้สัดส่วนการใช้งานจริง ตามข้อมูลในข้อ 3.1 (1)
(3) ค่าโทรศัพท์มือถือ	ใช้ข้อมูลจริงตามหมายเลข
(4) ค่าโทรศัพท์ทางไกล	ใช้ข้อมูลจริงตามหมายเลข
3.2 ค่าไฟฟ้า	จำนวนผู้ปฏิบัติงาน หรือ พื้นที่การทำงาน (ตารางเมตร)
3.3 ค่าน้ำประปา	จำนวนผู้ปฏิบัติงาน หรือ พื้นที่การทำงาน (ตารางเมตร)
3.4 ค่าจ้างเหมาทำความสะอาด	จำนวนผู้ปฏิบัติงาน หรือ พื้นที่การทำงาน (ตารางเมตร)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการคำนวณต้นทุนพลผลิต

การคำนวณต้นทุนผลผลิตจะทำให้ได้ข้อมูลต้นทุนและนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงบริหารแยกได้ ดังนี้

1. **ข้อมูลต้นทุนแยกตามสำนัก กอง ศูนย์** ภายใต้สังกัดกรมแต่ละแห่ง ซึ่งผู้บริหารสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจว่าหน่วยงานภายใต้สังกัดกรมแต่ละแห่งมีต้นทุนที่ใช้ไปในการดำเนินงานเท่าไร มีผลผลิตจากการดำเนินงานตามภารกิจเป็นอย่างไร เหมาะสมกับต้นทุนทรัพยากรที่ใช้ไปหรือไม่ โดยแสดงให้เห็นถึงข้อมูลต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่แท้จริงจากทุกแหล่งของเงิน ทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ

2. **ข้อมูลต้นทุนแยกตามประเภทของกิจกรรม** ซึ่งผู้บริหารสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาวัตถุประสงค์ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานตามภารกิจที่แต่ละแห่งรับผิดชอบ นอกจากนี้ในอนาคตหากส่วนราชการมีข้อมูลของกิจกรรมย่อยตามกระบวนการทำงานทั้งหมดก็จะทำให้มีข้อมูลละเอียดมากขึ้น และสามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานโดยมีหลักการว่ากิจกรรมเป็นตัวหลักต้นให้เกิดต้นทุน ดังนั้นกิจกรรมใดที่ไม่สอดคล้องกับพันธกิจหรือไม่จำเป็นต้องดำเนินการก็ให้ลดหรือยกเลิกและไปลงทุนเพิ่มในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร

3. **ข้อมูลต้นทุนผลผลิตและต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต** ซึ่งเป็นเครื่องมือให้เห็นถึงประสิทธิภาพการทำงานในภาพรวม โดยใช้เป็นข้อมูลเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ว่าประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานตามภารกิจของแต่ละส่วนราชการสมดุลกับทรัพยากรที่ใช้ไปหรือไม่ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายเพื่อการลดต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตของส่วนราชการแต่ละแห่ง

4. **ข้อมูลที่จะใช้เป็นฐานข้อมูล** ในการเปรียบเทียบผลการคำนวณต้นทุนผลผลิตของหน่วยงานในปีต่อๆ ไป ซึ่งในการพิจารณาว่าการบริหารราชการหรือการดำเนินงานใดๆ จะมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น จำเป็นต้องมีการพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้ากับผลผลิตที่ได้โดยต้องมีข้อมูลพื้นฐานของต้นทุนผลผลิตที่เกิดขึ้นจริงของส่วนราชการมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรืองบประมาณที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สำนักงบประมาณได้พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับส่วนราชการตาม

ผลผลิตและผลลัพธ์ ดังนั้น การคำนวณต้นทุนผลผลิตตามหลักเกณฑ์ของ กรมบัญชีกลางที่ใช้ข้อมูลค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินงานของหน่วยงานจากทุก แหล่งของเงิน จึงน่าจะเป็นข้อมูลที่เหมาะสมและใช้สนับสนุนในการของบประมาณ ตามผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมวด 4 เรื่องการบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความ คุ่มค่าในเชิงการกักตุนรัฐนั้น กำหนดให้ส่วนราชการต้องจัดทำบัญชีต้นทุนในงาน บริการสาธารณะแต่ละประเภท และรายงานต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะ เพื่อการเปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างปัจจัยนำเข้ากับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งหาก รายงานต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะของส่วนราชการใดสูงกว่ารายงานต่อหน่วย ของงานบริการสาธารณะประเภทและคุณภาพเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันของ ส่วนราชการอื่น ส่วนราชการนั้นต้องจัดทำแผนการลดรายจ่ายต่อหน่วย เพื่อดำเนิน การปรับปรุงการทำงานต่อไป ซึ่งรายละเอียดในการจัดทำบัญชีต้นทุนมอบให้กรมบัญชีกลาง เป็นผู้กำหนดขึ้นและในขณะเดียวกันสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ จะเป็นผู้ตรวจสอบความคุ้มค่าในการปฏิบัติการกิจแห่งรัฐเพื่อ รายงานต่อคณะรัฐมนตรีโดยทำการประเมินว่าการกิจใดสมควรทำต่อไปหรือยุบเลิก โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่รัฐและประชาชนจะได้รับจากภารกิจนั้น

ตามพระราชบัญญัติข้างต้น จะเห็นว่า ข้อมูลต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตของ ส่วนราชการสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการบริหารรายจ่ายของประเทศและ ทำให้ได้ผลผลิตที่มีประสิทธิภาพจากภาคราชการ ขณะเดียวกันใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่ง ในการวัดความคุ้มค่าด้วย ทั้งนี้ การเปรียบเทียบข้อมูลต้นทุนผลผลิตกับหน่วยงาน อื่นานั้น ในอนาคตน่าได้มีการกำหนดหน่วยงานกลางที่จะทำหน้าที่ในการ จัดกลุ่ม ส่วนราชการที่มีงานบริการสาธารณะประเภทและคุณภาพเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบต้นทุนของแต่ละส่วนราชการในกลุ่มเดียวกัน

การคำนวณต้นทุนผลผลิตในระบบ GFMIS

ระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Government Fiscal Management Information System : GFMIS) เกิดขึ้นจาก

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2546 ซึ่งเห็นชอบให้มีการออกแบบระบบการคลังในระบบอิเล็กทรอนิกส์

GFMS ประกอบด้วยระบบงานหลัก 5 ระบบ ซึ่งทำงานสอดคล้องสัมพันธ์กัน คือ

1. ระบบงบประมาณ (FM : Fund Management)
2. ระบบจัดซื้อจัดจ้าง (PO : Purchasing Order)
3. ระบบบัญชีการเงิน (FI : Financial Information)
4. ระบบบัญชีบริหาร (CO : Controlling)
5. ระบบบริหารทรัพยากรบุคคล (HR : Human Resources)

ระบบบัญชีเพื่อการบริหาร (Controlling : CO) หรือระบบบัญชีต้นทุน เป็นระบบที่ช่วยในการประมวลผลการคำนวณต้นทุนผลผลิตโดยใช้ข้อมูลจากระบบการเงินและบัญชี (FI) มาทำการปันส่วนต้นทุนไปสู่ศูนย์ต้นทุนกิจกรรมและผลผลิตของหน่วยงาน และเรียกดูรายงานผลการคำนวณต้นทุนผลผลิตดังกล่าวจากระบบได้

กรมบัญชีกลางได้ประสานงานกับโครงการ GFMS ในการกำหนดขั้นตอนการทำงานของระบบ CO เพื่อให้ได้กระบวนการทำงานที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนผลผลิตที่กรมบัญชีกลางกำหนด

ขั้นตอนการประมวลผลการคำนวณต้นทุนผลผลิตในระบบ CO

การคำนวณต้นทุนผลผลิตจากระบบ CO จะต้องใช้ข้อมูลที่ทำการบินทึกลงในระบบ FI มาเพื่อทำการประมวลผลและเรียกดูรายงานผลการคำนวณต้นทุน เนื่องจากระบบ SAP ที่โครงการ GFMS ใช้มีการทำงานแบบ Single Entry ทำให้ข้อมูลค่าใช้จ่ายที่เกิดจากเงินงบประมาณจะถูก post รายการไปรอที่กิจกรรมเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น การคำนวณต้นทุนในระบบ CO จะต้องมีการดึงข้อมูล (re-post) ค่าใช้จ่ายส่วนกลางทั้งหมดกลับมา ก่อน เพื่อทำการปันส่วนค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้แก่แต่ละศูนย์ต้นทุนตามความเหมาะสม และ re-post ข้อมูลค่าใช้จ่ายของหน่วยงานสนับสนุนที่ใช้เงินงบประมาณจากกิจกรรมกลับมาไว้ที่ศูนย์ต้นทุนดังกล่าวก่อน เพื่อทำการกระจายต้นทุนของแต่ละหน่วยงานสนับสนุนให้กับหน่วยงานหลักที่หน่วยงานสนับสนุนแต่ละแห่งให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุน

ภาพแสดงการประมวลผล การคำนวณต้นทุนการผลิตในระบบ CO

ขั้นตอนที่

1

ดึงข้อมูล (Re-post) ค่าใช้จ่ายส่วนกลางทั้งหมดกลับมา เพื่อรอการปันส่วน
ในขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่

2

ดึงข้อมูล (Re-post) ค่าใช้จ่ายเงินจบประมาณทั้งหมดของหน่วยงานสนับสนุน
จากกิจกรรมย้อนกลับไปที่หน่วยงานสนับสนุนดังกล่าว (Cost Center)

ขั้นตอนที่

3

ทำการปันส่วนค่าใช้จ่ายส่วนกลางให้กับหน่วยงานหลักและหน่วยงาน
สนับสนุนตามเกณฑ์การปันส่วนที่ได้กำหนดขึ้น

ขั้นตอนที่

4

ทำการปันส่วนค่าใช้จ่ายของหน่วยงานสนับสนุนให้กับหน่วยงานหลักตามเกณฑ์
การปันส่วนที่ได้กำหนดขึ้น

ขั้นตอนที่

5

ทำการปันส่วนค่าใช้จ่ายของหน่วยงานหลักเข้าสู่กิจกรรม

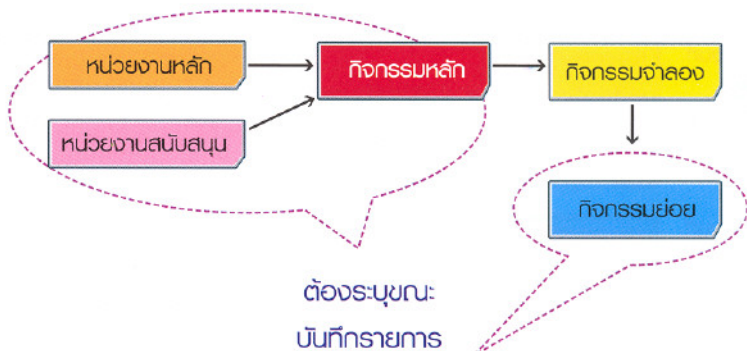
ขั้นตอนที่

6

ทำการปันส่วนต้นทุนกิจกรรมเข้าสู่ผลผลิต

ระบบ CO ของโครงการ GFMIS

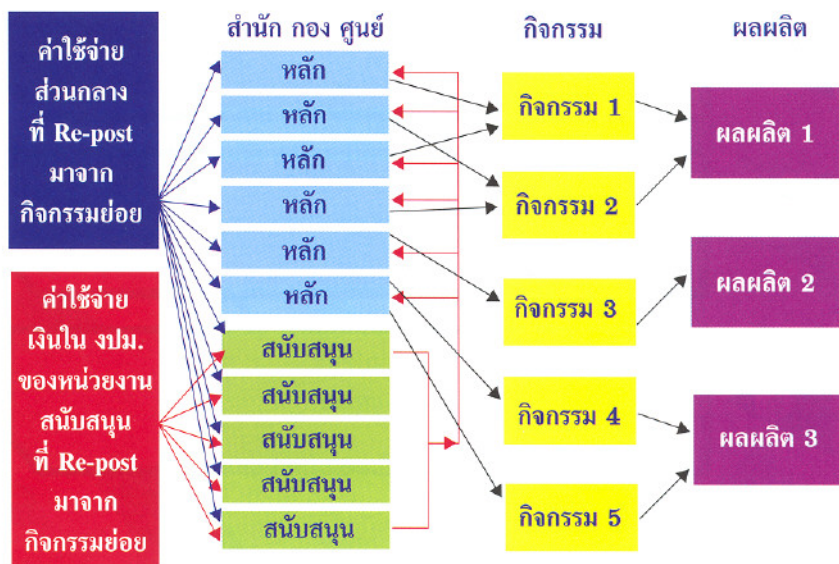
การบันทึกค่าใช้จ่ายจากเงินงบประมาณ ต้องระบุกิจกรรมเมื่อมีการบันทึกข้อมูลในระบบ FI

ข้อมูลค่าใช้จ่ายเงินงบประมาณจะถูก post จากศูนย์ต้นทุน (Cost Center)

ไปอยู่ที่กิจกรรมทันทีที่มีการบันทึกข้อมูลในระบบ FI

ภาพจำลองขั้นตอนการคำนวณต้นทุนการผลิตในระบบ CO

ภาคผนวก

ส่วนราชการที่ได้จัดส่งรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ ช่วง 6 เดือนแรก
ของปีงบประมาณ พ.ศ. 2547

ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

กระทรวงมหาดไทย

- ★ 1. ราชบัณฑิตยสถาน
- ★ 2. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- ★ 3. สำนักงาน ก.พ. ★★

กระทรวงกลาโหม

- ★ 4. สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
- 5. กองบัญชาการทหารสูงสุด

กระทรวงการคลัง

- ★ 6. กรมศุลกากร
- ★ 7. กรมบัญชีกลาง
- ★ 8. สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ
- 9. กรมสรรพากร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- ★ 10. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
- 11. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
- ★ 12. สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- 13. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
- ★ 14. กรมส่งเสริมสหกรณ์
- 15. กรมส่งเสริมการเกษตร
- ★ 16. กรมชลประทาน

กระทรวงคมนาคม

- 17. กรมทางหลวง
- 18. กรมการขนส่งทางอากาศ
- 19. สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ★ 20. กรมทรัพยากรน้ำ
- 21. กรมควบคุมมลพิษ
- ★ 22. สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

- ★ 23. กรมอุตุนิยมวิทยา

กระทรวงพลังงาน

- ★ 24. สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน
- 25. กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

กระทรวงพาณิชย์

- 26. กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

กระทรวงมหาดไทย

- ★ 27. กรมโยธาธิการและผังเมือง
- ★ 28. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กระทรวงยุติธรรม

- ★ 29. กรมบังคับคดี
- ★ 30. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- ★ 31. กรมราชทัณฑ์
- 32. สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
- 33. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กระทรวงแรงงาน

- ★ 34. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
- ★ 35. สำนักงานประกันสังคม

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- ★ 36. สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ

กระทรวงศึกษาธิการ

- 37. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- 38. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กระทรวงสาธารณสุข

- 39. กรมควบคุมโรค
- ★ 40. กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
- 41. กรมสุขภาพจิต

กระทรวงอุตสาหกรรม

- ★ 42. สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

★ 43. กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

★ 44. สำนักงานปลัดกระทรวงฯ

มหาวิทยาลัย

★ 45. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ★★

46. มหาวิทยาลัยทักษิณ

★ 47. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

★ 48. มหาวิทยาลัยบูรพา

★ 49. มหาวิทยาลัยแม่โจ้

★ 50. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

51. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

★ ส่วนราชการที่ส่งผลการคำนวณต้นทุนภายใน 30 กันยายน 2547

★★ ส่วนราชการที่มีระบบการคำนวณต้นทุนของตนเอง

ส่วนราชการที่ได้จัดส่งรายงานผลการคำนวณต้นทุนผลผลิต

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547

ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

กระทรวงหรือทบวง

★ 1. ราชบัณฑิตยสถาน

2. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรี

★ 3. กรมประชาสัมพันธ์

★ 4. สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

กระทรวงกลาโหม

★ 5. สำนักงานปลัดกระทรวง

6. กองบัญชาการทหารสูงสุด

กระทรวงการคลัง

★ 7. กรมบัญชีกลาง

8. สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ

9. กรมสรรพากร

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

10. สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

11. สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

★ 12. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

★ 13. กรมส่งเสริมสหกรณ์

★ 14. กรมชลประทาน

★ 15. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กระทรวงคมนาคม

★ 16. กรมการขนส่งทางอากาศ

17. สำนักงานปลัดกระทรวงฯ

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

★ 18. กรมอุตุนิยมวิทยา

กระทรวงพลังงาน

★ 19. สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน

★ 20. กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

กระทรวงมหาดไทย

★ 21. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กระทรวงยุติธรรม

★ 22. กรมบังคับคดี

★ 23. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

★ 24. กรมราชทัณฑ์

★ 25. สำนักงานปลัดกระทรวงฯ

★ 26. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กระทรวงแรงงาน

27. สำนักงานประกันสังคม

กระทรวงสาธารณสุข

- ★ 28. กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
- 29. กรมสุขภาพจิต
- ★ 30. กรมการแพทย์
- ★ 31. กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
- ★ 32. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

กระทรวงอุตสาหกรรม

- ★ 33. สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
- ★ 34. กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
- 35. สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

- ★ 36. สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย

มหาวิทยาลัย

- 37. มหาวิทยาลัยทักษิณ
- 38. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 39. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 40. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- 41. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- 42. สำนักงานปลัดกระทรวงฯ
- 43. มหาวิทยาลัยบูรพา

※ ส่วนราชการที่ส่งผลการคำนวณต้นทุนภายใน 31 มกราคม 2548

ส่วนราชการที่ได้จัดส่งรายงานผลการคำนวณต้นทุนผลผลิต ขวด 6 เดือนแรก
ของปีงบประมาณ พ.ศ. 2548

ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกฯ

กระทรวงมหาดไทย

- ★ 1. ราชบัณฑิตยสถาน
- 2. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- 3. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรี

- ★ 4. สำนักงบประมาณ
- 5. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
- 6. สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
- ★ 7. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- ★ 8. สำนักงาน ก.พร.

กระทรวงกลาโหม

- ★ 9. กรมการเงินกลาโหม
- ★ 10. กองทัพอากาศ
- 11. กองทัพเรือ
- ★ 12. กรมราชองครักษ์

กระทรวงการคลัง

- ★ 13. กรมบัญชีกลาง
- 14. สำนักงานปลัดกระทรวงฯ
- ★ 15. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
- 16. กรมสรรพากร

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

- ★ 17. สำนักงานปลัดกระทรวงฯ
- 18. สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- ★ 19. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
- ★ 20. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
- ★ 21. สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- ★ 22. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
- 23. กรมส่งเสริมสหกรณ์

24. กรมส่งเสริมการเกษตร
- ★ 25. กรมชลประทาน
- ★ 26. กรมวิชาการเกษตร
กระทรวงคมนาคม
27. กรมทางหลวง
28. กรมทางหลวงชนบท
- ★ 29. กรมการขนส่งทางอากาศ
30. สำนักงานปลัดกระทรวงฯ
31. กรมการขนส่งทางบก
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
32. กรมทรัพยากรน้ำ
33. กรมทรัพยากรธรณี
34. สำนักงานปลัดกระทรวงฯ
35. กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- ★ 36. กรมอุตุนิยมวิทยา
กระทรวงพลังงาน
- ★ 37. สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน
- ★ 38. กรมธุรกิจพลังงาน
- ★ 39. กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

กระทรวงพาณิชย์

- ★ 40. กรมการค้าต่างประเทศ
41. กรมการค้าภายใน
- ★ 42. สำนักงานปลัดกระทรวงฯ
- ★ 43. กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
- ★ 44. กรมประมง
- กระทรวงมหาดไทย**
45. กรมโยธาธิการและผังเมือง
46. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
47. กรมพัฒนาชุมชน
48. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กระทรวงยุติธรรม

- ★ 49. กรมบังคับคดี

- ★ 50. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- ★ 51. กรมราชทัณฑ์
- ★ 52. สำนักงานปลัดกระทรวงฯ
- ★ 53. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กระทรวงแรงงาน

- ★ 54. สำนักงานประกันสังคม
- ★ 55. สำนักงานปลัดกระทรวงฯ

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

56. สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ
- ★ 57. กรมวิทยาศาสตร์บริการ

กระทรวงสาธารณสุข

58. กรมสุขภาพจิต
59. กรมการแพทย์

กระทรวงอุตสาหกรรม

- ★ 60. สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
61. กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
62. สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
63. สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย
64. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

กระทรวงวัฒนธรรม

65. กรมศิลปากร
66. สำนักงานปลัดกระทรวงฯ

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

67. สำนักงานปลัดกระทรวงฯ
- มหาวิทยาลัย**
68. มหาวิทยาลัยทักษิณ
- ★ 69. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
70. มหาวิทยาลัยบูรพา
71. มหาวิทยาลัยแม่โจ้
72. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
73. มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สนใจติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

กรมบัญชีกลาง

สำนักมาตรฐานด้านการบัญชีภาครัฐ

กลุ่มมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐ

ถนนพระรามที่ 6 เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร.0-2271-2945, 0-2273-9469

โทรสาร. 0-2270-0463

Website : www.cgd.go.th

E-mail : pubacsap@cgd.go.th